herpy

SLANGER

Desert Sand Boa

Eryx miliaris

Eryx miliaris er en lille, tyk sandboa fra Centralasiens ørkener og stepper, der graver sig ned med øjnene stikkende op over overfladen. De fleste bliver 40-60 cm, men den store østlige form, der tidligere blev ført som *Eryx tataricus*, kan blive over 1 m. Arten er rolig og er ofte en af de nemmeste sandboaer at få til at spise.

Familie: Boidae Tidligere navn: *Anguis miliaris; Boa tatarica; Eryx tataricus; Eryx speciosus; Eryx nogaiorum*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**40-120 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15-25 år**
Aktiv	**Dag, skumring og nat**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 30 × 30 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-28 °C**
Hotspot	**30-32 °C**
Temperatur, nat	**20-24 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri**
Vinterhvile	**14-18 °C** 8-12 uger
Kost	**Hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kuldstørrelse	**4-15 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**120 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES bilag II og i EU's forordning 338/97 på bilag B (alle Boidae er listet samlet). Indførsel fra lande uden for EU kræver CITES-dokumenter, som udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) efter BEK nr. 1588 af 9.12.2024. Arten er ikke omfattet af forbudslisten for slanger i BEK nr. 1261 af 17.11.2015. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Eryx miliaris er en lille, kraftigt bygget slange med rundet, ikke tydeligt afsat hoved, små øjne, der sidder oppe på hovedet og peger opad, lodret pupil og en meget kort, stump hale. Skællene er glatte eller svagt kølede. Farverne varierer enormt: oftest tan med mørkere pletter, der kan være brune, rustbrune, olivengrønne eller næsten sorte og ofte smelter sammen til striber ned langs halen, nogle gange med orange stænk, og enkelte dyr er næsten helt orange.

I den nordvestlige del af udbredelsen bliver hunnerne sjældent over 60 cm og hannerne sjældent over 45 cm. Dyr fra de østlige og sydlige dele, som tidligere blev ført som den selvstændige art *Eryx tataricus*, er større: hannerne bliver sjældent over 75 cm, mens hunnerne kan nå 120 cm. Hunner er tungere end hanner. Nyfødte vejer 6-7 g. Levetiden er ikke dokumenteret; 15-25 år i specifikationerne er et skøn ud fra beslægtede sandboaer.

I det nordvestlige udbredelsesområde, ved Det Kaspiske Hav, er voksne dyr nogle gange næsten sorte. De sælges som *Eryx nogaiorum* og føres af nogle som underarten *E. m. nogaiorum*, men regnes oftest for en farvevariant. Mange andre farveformer findes, og pasningen er den samme for alle. *Eryx tataricus* blev længe regnet for en selvstændig art, men genetiske undersøgelser viser, at den hører til *E. miliaris*, og navnet blev formelt gjort til synonym i 2020.

Truet kan *E. miliaris* ligesom *Eryx johnii* rulle kroppen sammen i en kugle. Nyindførte dyr kan i begyndelsen fare sidelæns i vilde, upræcise udfald, men opdrættede dyr bider ikke af frygt.

Udbredelse og levested

Eryx miliaris lever i Centralasien, fra det sydlige Rusland ved den nordvestlige Kaspiske kyst gennem Kasakhstan, Usbekistan, Turkmenistan, Kirgisistan og Tadsjikistan til Afghanistan, det vestlige Pakistan, Irak og det nordøstlige Iran og østpå til det vestlige Kina (Xinjiang til Indre Mongoliet) og det sydlige Mongoliet. Bestandene i de østlige og sydlige dele blev tidligere ført som *Eryx tataricus*. Den præcise udbredelse er dårligt kendt, fordi store dele af området sjældent er undersøgt.

Dyr i handlen kommer både fra opdræt og fra naturen, og vildfangede dyr er ofte stærkt parasitbefængte.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

> **Oprindelig udbredelse:** Rusland, Kasakhstan, Usbekistan, Turkmenistan, Afghanistan, Irak, Iran, Kina, Mongoliet, Kirgisistan, Tadsjikistan og Pakistan.

LEVESTED

Eryx miliaris lever i tørre og halvtørre områder med sandet eller fast jord, spredt buskvegetation og klippeskråninger, mest under 1.200 m, men op til ca. 2.700 m. Den tilbringer en stor del af tiden i huler og gange. Aktivitetsperioden er fra marts til oktober, og dyrene er mest aktive på overfladen om foråret. I den varmeste del af året er de nataktive; ellers er de også aktive om dagen. Føden er gnavere, små fugle og ørkenfirben, som slangen overfalder fra skjul.

Pasning

TERRARIET

En voksen *Eryx miliaris* skal have et terrarie på mindst 60 × 30 × 30 cm (længde × bredde × højde). Arten bruger næsten ingen højde, så gulvarealet er det, der tæller. De fleste dyr kan holdes i et lille glasterrarie eller en plastikkasse med mange små lufthuller. Dyr af den store form, der tidligere blev ført som *Eryx tataricus*, skal have et tilsvarende større terrarie. Unger trives i små, tætte plastikkasser.

Navnet sandboa er misvisende, og rent sand er ikke den bedste bund, fordi dyrene kan sluge det under fodring, og det er tungt og besværligt at holde rent. Brug i stedet et 8-10 cm tykt lag aspespåner, evt. blandet med ubehandlet muldjord og lidt sand. Jo dybere laget er, jo mere tryg er slangen. Undgå cedertræ og fyr. Papir og køkkenrulle med skjul kan bruges til unger og i karantæne.

Sæt et lille, tæt skjul i hver ende, så slangen ikke skal vælge mellem den rigtige temperatur og ro. Sæt desuden en tung vandskål, der ikke vælter, i den kølige ende. Lågen skal sidde tæt, fordi sandboaer smutter gennem små sprækker.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

TEMPERATUR

Varmen kommer nedefra. Læg en varmetape eller varmemåtte under højst en fjerdedel af gulvet i den ene ende, styret af en termostat, så bunden i den varme ende er 30-32 °C. Luften i terrariet er 22-28 °C om dagen, koldest i den kølige ende, og 20-24 °C om natten. Mål bundtemperaturen med et infrarødt termometer, for slangen tager varmen fra underlaget og ikke fra luften. Lamper til opvarmning er ikke nødvendige. En drægtig hun har brug for en varm plads på 32-35 °C.

Arten kommer fra områder med kolde vintre, og sandboaer fra tempererede områder yngler bedst efter en kølig periode. Tilbyd derfor gerne en vinterhvile på 8-12 uger med 14-18 °C, og lad slangen faste de sidste to uger før nedkølingen. Tallene for vinterhvilen er et skøn, ikke dokumenterede.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Eryx miliaris lever i et tørt klima, og terrariet skal være tørt. Luftfugtigheden ligger bedst på 30-50 %; tallet er et skøn ud fra levestedet. Skift vandet i skålen jævnligt. Før et hudskifte er et skjul med let fugtigt sphagnum eller kokosmuld nyttigt i den kølige ende. Fjern det igen bagefter. En konstant fugtig bund giver hudproblemer.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

UVB er ikke dokumenteret som nødvendigt for *E. miliaris*, og arten tilbringer en stor del af tiden skjult. Et svagt UVB-rør kan bruges som tilbud, hvis der samtidig er rigeligt med skjul. Lyset er tændt 12 timer i døgnet, styret af et tænd-sluk-ur.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Eryx miliaris tager hele byttedyr. Grundfoderet er små mus, ikke meget tykkere end slangen selv. Giv helst optøede byttedyr, ikke levende. Arten er ofte nem at få til at tage foder og tager aggressivt fra første dag, også fra pincet. Tilbyd foderet om aftenen, for sandboaer spiser helst i skumringen og efter mørkets frembrud, og fjern uspist bytte om morgenen.

Unger fodres hver 7.-10. dag og voksne hver 2.-3. uge; tallene er lånt fra beslægtede sandboaer. Nyfødte unger er meget små, og mange tager pinkies efter første hudskifte. Nogle tager først pinkies efter et par uger. Tager de ikke pinkies, kan en optøet pinky med lidt hjernevæv smurt på snuden eller en pinky, der er gnedet mod et lille firben, få dem i gang. Hanner holder ofte pause i parringstiden. Spring fodringen over, når øjnene er blålige.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Eryx miliaris er rolig og bider ikke af frygt, men den kan være en grådig æder og snappe efter alt, der ligner mad, også en hånd. Håndtér den sjældent, og vask hænder efter foderet. Hold den enkeltvis: den større hun kan æde alt foderet, hvis to dyr deler terrarie, og dyrene mødes kun i parringstiden.

Nyindkøbte, vildfangede dyr skal undersøges for parasitter hos en dyrlæge med erfaring i krybdyr og holdes i karantæne, før de kommer ind til andre slanger.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hunner er større end hanner og har kortere hale. Sandboaer når normalt avlsstørrelse efter 3-4 år, og slangerne skal være omkring to tredjedele til tre fjerdedele af den voksne størrelse. Hos hunnerne er vægten vigtigere end længden: en hun er først moden, når hun vejer ca. 160 g og er ca. 45 cm lang, mens hannen er moden ved ca. 30 cm og 35 g.

PARRING

Sandboaer fra tempererede egne yngler ikke uden en kølig periode, så en vinterhvile med nedkøling (se Temperatur) er første skridt. Efter vinterhvilen fodres begge dyr op, og hannen sættes ind til hunnen nogle dage om ugen i nogle uger. Hannen spiser ofte ikke i parringstiden. Parringen ses sjældent. Tidspunktet for parring i fangenskab er ikke dokumenteret for arten.

ÆGLÆGNING OG KULD

Eryx miliaris føder levende unger, i naturen i juli-august, 4-15 i et kuld. Drægtigheden varer for sandboaer omkring fire måneder; tallet er lånt fra beslægtede arter, og tidspunktet for parring regnes ud ved at trække fire måneder fra den forventede fødsel. Den drægtige hun ligger ofte i den varmeste del af terrariet. Hold bundtemperaturen i den varme ende på 32-35 °C, tilbyd kun små byttedyr, og lad hende være i fred. Hun kan nægte føde de sidste uger.

INKUBATION

Der er ingen inkubation, fordi ungerne fødes levende i tynde hinder. Fødslen sker om natten. Læg en lille beholder med fugtigt sphagnum i terrariet, når fødslen nærmer sig, for det hjælper ungerne ud af hinderne. Hold den drægtige hun på en grov bund uden fint sand, da sand hænger fast på hinderne og kan lægge sig i øjne og mund på ungerne.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Flyt ungerne til en ren, lille kasse med fugtigt køkkenpapir og et skjul, og hold dem enkeltvis. Ungerne vejer 6-7 g og tager ofte først føde efter første hudskifte. Start med pinkies, og se under Foder, hvis de ikke vil spise. Fodr hver 7.-10. dag.

Sundhed og typiske fejl

Eryx miliaris er en af de nemmeste sandboaer, og de fleste problemer skyldes pasningsfejl eller vildfangede dyr. De typiske problemer er:

- Sand i maven, når dyret sluger bund under fodring. Brug aspespåner, og fodr på et glat underlag, fx et stykke køkkenrulle eller en flad skål.
- Hud- og luftvejsproblemer i en vedvarende fugtig bund.
- Indvoldsparasitter, især hos vildfangne dyr.
- Mider, som ses som små prikker på og omkring slangen. De skal behandles, og terrariet skal rengøres grundigt.
- Fedme hos dyr, der fodres for ofte.

Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis slangen taber sig, nægter føde ud over den normale faste, har åben mund eller hvæsende vejrtrækning, eller hvis fødslen trækker ud.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.